

Prof. Dr. H. ERCÜMENT ERDEM

Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

E. Öğretim Üyesi

MİLLETLERARASI TİCARET HUKUKU

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
İÇİNDEKİLER	IX
KISALTMALAR.....	XLV

Birinci Kitap KAYNAKLAR

Birinci Bölüm LEX MERCATORIA

I. KAVRAM	2
II. HUKUKİ NİTELİĞİ	3
III. LEX MERCATORIA'NIN KAYNAKLARI.....	6
IV. LEX MERCATORIA'NIN KAPSAMI.....	11

İkinci Bölüm UNIDROIT İLKELERİ

I. GENEL OLARAK	13
A. KAPSAMI VE GELİŞİMİ	13
B. MİLLETLERARASI SÖZLEŞMELER	16

C. TİCARİ SÖZLEŞMELER.....	17
II. HUKUKİ NİTELİĞİ	18
III. UNIDROIT İLKELERİNİN UYGULANDIĞI HALLER.....	19
A. TARAFLARCA SÖZLEŞMEDE İLKELERİN UYGULANACAĞININ BELİRTİLMİŞ OLMASI	20
B. TARAFLARCA SÖZLEŞMEDE HUKUKUN GENEL İLKELERİNE, LEX MERCATORIA'YA VEYA BENZERLERİNE ATIF YAPILMASI.....	20
C. TARAFLARIN SÖZLEŞMEYE UYGULANACAK BİR HUKUK SEÇMEMESİ	22
D. MİLLETLERARASI YEKNESAK HUKUK ARAÇLARININ YORUMLANMASI VEYA TAMAMLANMASI	23
E. MİLLİ HUKUK KURALLARININ YORUMLANMASI VEYA TAMAMLANMASI	24
F. MİLLİ VE MİLLETLERARASI KANUN YAPICILAR İÇİN MODEL OLARAK KULLANILMASI.....	26
G. DİĞER KULLANIMLAR	27
IV. UNIDROIT İLKELERİNİN İÇERİĞİ.....	28

Üçüncü bölüm

ICC MODEL SÖZLEŞMELERİ

I. GENEL OLARAK	35
II. ICC MODEL SÖZLEŞMELERİNİN ÖZELLİKLERİ.....	39
A. MODEL SÖZLEŞMELERİN AMACI	39
B. LEX MERCATORIA'YA KATKI.....	41
C. İYİ DENGELENMİŞ HÜKÜMLER.....	41
D. KULLANIMI KOLAY FORMAT	42
III. ICC MODEL SÖZLEŞMELERİN HÜKÜMLERİ	44
A. ORTAK HÜKÜMLER.....	44
B. İYİ NİYET HÜKMÜ	44

C. MÜCBİR SEBEP	45
D. UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ MADDESİ	46
E. UYGULANACAK HUKUK.....	48

Dördüncü bölüm

TİCARİ TERİMLER (INCOTERMS®)

I. GENEL OLARAK	51
II. INCOTERMS®'İN TARİHÇESİ.....	52
A. MİLLETLERARASI HUKUK DERNEĞİNİN ÇALIŞMALARI	52
B. ICC'NİN ÇALIŞMALARI.....	54
III. INCOTERMS® 2010.....	55
A. INCOTERMS® 2010'UN HAZIRLANMASINA ETKEN OLAN NEDENLER.....	55
B. INCOTERMS® 2010 İLE GETİRİLEN DEĞİŞİKLİKLER	58
1. Maddî Değişiklikler	58
a. Terimlerin Sayısı 13'den 11'e İndirildi ve Yeni Terimler Eklendi	59
b. İç ve Dış Ticarete Kullanım	59
c. Hasarın Geçişinde "Küpeştenin Aşılması" Kavramının Terk Edilmesi	60
d. Elektronik İletişim	61
e. Güvenlikle İlgili Gümrük İşlemleri.....	61
f. Terminal Elleçleme Masrafları	61
g. Zincirleme Satışlar (<i>String Sales</i>).....	62
2. Şekli Değişiklikler	63
a. Incoterms® 2010 Kurallarının Gruplandırılması Değiştirildi	63
b. Rehber Açıklamalar.....	64
c. Giriş.....	64
d. Tanımlar.....	65

e. Varyantlar	66
C. INCOTERMS®'İN AMACI VE KAPSAMI.....	66
1. Amaç	66
2. Kapsam.....	67
a. Genel Olarak.....	67
b. Incoterms® ile Düzenlenen Konular	68
3. Kapsam Dışı Konular	72
D. INCOTERMS®'LERİN SİSTEMATİĞİ.....	75
IV. TERİMLERE İLİŞKİN ÖZET BİLGİLER.....	78
A. EXW	78
1. Uyarılar	78
2. Tarafların Genel Borçları	79
3. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	79
4. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	80
5. Teslim	80
6. Hasarın Geçışı	81
7. Masraflar	81
8. İhbarlar	82
9. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	82
10. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	82
11. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	83
B. FCA.....	83
1. Tarafların Genel Borçları	84
2. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	84
3. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri	85
4. Teslim	85
5. Hasarın Geçışı	86
6. Masraflar.....	87
7. İhbarlar	87

8. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	88
9. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	88
10. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	88
C. CPT	89
1. Uyarılar	90
2. Tarafların Genel Borçları	90
3. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	91
4. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	91
5. Teslim	92
6. Hasarın Geçişi	92
7. Masraflar	92
8. İhbarlar	93
9. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	93
10. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	94
11. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	94
D. CIP	95
1. Tarafların Genel Borçları	97
2. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	97
3. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri	97
4. Teslim	99
5. Hasarın Geçişi	99
6. Masraflar	99
7. İhbarlar	100
8. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	100
9. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	101
10. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	101
E. DAT	102
1. Tarafların Genel Borçları	103

2. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	103
3. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri	104
4. Teslim	105
5. Hasarın Geçışı	105
6. Masraflar	105
7. İhbarlar	106
8. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	106
9. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi ..	106
10. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	107
F. DAP	107
1. Tarafların Genel Borçları	108
2. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	108
3. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	109
4. Teslim	110
5. Hasarın Geçışı	110
6. Masraflar	110
7. İhbarlar	111
8. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	111
9. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	111
10. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	112
G. DDP.....	112
1. Uyarılar	113
2. Tarafların Genel Borçları.....	114
3. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	114
4. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	114
5. Teslim	115
6. Hasarın Geçışı	115
7. Masraflar.....	116

8. İhbarlar	116
9. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	117
10. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	117
11. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	117
H. FAS	118
1. Uyarılar	119
2. Tarafların Genel Borçları.....	119
3. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	119
4. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	119
5. Teslim	120
6. Hasarın Geçişi	120
7. Masraflar.....	121
8. İhbarlar	121
9. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı.....	122
10. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi ...	122
11. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	122
I. FOB	123
1. Uyarılar	125
2. Tarafların Genel Borçları.....	125
3. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	125
4. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	126
5. Teslim	126
6. Hasarın Geçişi	127
7. Masraflar.....	127
8. İhbarlar	128
9. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı.....	128
10. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi ...	128
11. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	129
J. CFR.....	129

1. Uyarılar	130
2. Tarafların Genel Borçları.....	131
3. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	131
4. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	132
5. Teslim	132
6. Hasarın Geçışı	132
7. Masraflar	133
8. İhbarlar	134
9. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	134
10. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi ...	134
11. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	135
K. CIF	135
1. Tarafların Genel Borçları.....	137
2. Lisanslar, İzinler, Güvenliğe İlişkin Gümrük İşlemleri ve Diğer Formaliteler	137
3. Taşıma ve Sigorta Sözleşmeleri.....	138
4. Teslim	139
5. Hasarın Geçışı	140
6. Masraflar	140
7. İhbarlar	141
8. Teslim Belgesi-Tesellüm Kanıtı	141
9. Kontrol-Ambalajlama-İşaretleme-Malların Muayenesi	141
10. Bilgi Sağlama Yardımı ve İlgili Masraflar	142

İkinci Kitap
MİLLETLERARASI TİCARETTE ÖNEMLİ
SÖZLEŞMELER

Birinci Bölüm
SATIŞ SÖZLEŞMESİ

Birinci Kısım
MİLLETLERARASI SATIŞ HUKUKUNUN
YEKNESAKLAŞTIRILMASI ÇALIŞMALARI

I. GİRİŞ	145
II. İLK ÇALIŞMALAR	145
III. 1964 TARİHLİ LAHEY SÖZLEŞMELERİ.....	146
IV. VİYANA SATIM ANTLAŞMASI	147

İkinci Kısım
MİLLETLERARASI MAL SATIŞ SÖZLEŞMELERİ
HAKKINDA BİRLEŞMİŞ MİLLETLER ANTLAŞMASI
(VİYANA SATIM ANTLAŞMASI)

Birinci Ayrım
VİYANA SATIM ANTLAŞMASININ GENEL OLARAK
TANITILMASI

I. VİYANA SATIM ANTLAŞMASI'NA HÂKİM OLAN İLKELER	152
A. HÜKÜMLERİN TAMAMLAYICILIĞI.....	152
1. Sözleşme Özgürlüğü İlkesi	152
2. İradelerin Yorumu.....	153

B. SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN ÖNCELİĞİ İLKESİ	155
C. SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN AYAKTA TUTULMASI.....	155
D. TEAMÜLLERİN ÖNEMİ.....	156
1. Genel Olarak	156
2. Teamül Tanımı ve Teamüllerin VSA Hükümlerine Göre Üstünlüğü.....	157
3. Teamüller ve Alışkanlıklar	158
a. Taraflar Arasında Kararlaştırılan Teamüller ve Alışkanlıklar	158
aa. Incoterms	161
bb. Genel İşlem Şartları	162
b. Tarafların Bildiği veya Bilmesi Gereken Teamüller ve Alışkanlıklar	164
c. Viyana Satım Antlaşması m. 9/1 ve m. 9/2 Arasındaki İlişki.....	168
4. Viyana Satım Antlaşması Kapsamında Teamüllerin İşlevi	169
a. Sözleşmenin Kurulması	169
b. Sözleşmenin İçeriği ve İfası	171
c. Sözleşmenin Yorumu ve Değiştirilmesi	172
E. DÜRÜSTLÜK İLKESİ.....	174
II. YAPISI.....	176

İkinci Ayrım

VİYANA SATIM ANTLAŞMASININ UYGULAMA ALANI

I. YERSEL UYGULAMA ALANI	180
A. TEMEL KOŞUL: İŞ YERLERİNİN FARKLI DEVLETLERDE BULUNMASI.....	180
1. İş Yeri	182
2. Farklı Devlet.....	183
a. Farklı Devletlerin Âkit Devlet Olması.....	184

b. Devletler Özel Hukuku Kurallarının Öngörmesi	185
B. TAMAMLAYICI KOŞUL	187
C. ÇEKİNCELER	188
1. VSA m. 1/I, b Hükmüne İlişkin Çekince.....	188
2. Federal Devletlere ve Bölgesel Birleşmelere İlişkin Çekince.....	189
II. MADDİ UYGULAMA ALANI	191
A. SATIŞ SÖZLEŞMESİ.....	191
B. MAL KAVRAMI.....	192
C. SINIRLAMALAR	193
1. Bazı Satış Türleri.....	193
2. Satış Konusu Bazı Mallar	196
3. Satış ile Yakınlık Gösteren Bazı Sözleşmeler.....	199
4. Satışa İlişkin Bazı Konular.....	202
III. ZAMANSAL UYGULAMA ALANI	206

Üçüncü Ayrım

SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN KURULUŞU

I. KARŞILIKLI VE UYGUN İRADE BEYANLARI	209
A. İCAP	210
1. Kavram	210
2. Hükümleri	211
B. KABUL.....	211
1. Kavram	211
2. Hükümleri	212
C. SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN KURULDUĞU AN.....	213
II. SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN ŞEKLİ	214
A. ŞEKİL SERBESTİSİ.....	214
B. ÇEKİNCELER.....	215
C. SATIŞ SÖZLEŞMESİNİN DEĞİŞTİRİLMESİ.....	216

Dördüncü Ayrım

**SATIŞ SÖZLEŞMESİNDE TARAFLARIN BORÇLARI
VE AYKIRILIK DURUMUNDA YAPTIRIMLAR**

I. SATICININ BORÇLARI	219
A. GENEL OLARAK	219
B. MALLARI TESLİM.....	220
1. Genel Olarak	220
2. Teslime İlişkin Genel Esaslar.....	221
3. Teslim Yeri	226
a. Genel Olarak	226
b. Tarafların Seçimi	228
aa. Seçim Şekli	228
aaa. Tarafların Seçimi Açık veya Örtülü Olabilir. 228	
bbb. Taraflar İlk Anlaşmalarını Değiştirmekte Her Zaman Serbesttir.....	234
ccc. Tarafların Seçiminin Geçerliliği VSA'na Bağlı Değildir	234
bb. Sonuç.....	235
c. Tarafların Seçim Yapmaması	235
aa. Taşıma İçeren Satışlar	236
aaa. Sorun.....	236
bbb. Öngörülen Olasılık.....	240
ccc. Sonuç	244
bb. Çeşitli Mal Tiplerine İlişkin Satışlar	246
cc. Diğer haller	249
4. Teslim Zamanı.....	251
a. Genel Olarak	252
b. Tarafların Seçimi Halinde.....	254
aa. Genel Olarak	254
aaa. Seçim Açık veya Örtülü Olabilir	254
bbb. Taraflar İlk Anlaşmalarını Değiştirmekte Her Zaman Serbesttirler.....	256

ccc. Tarafların Seçiminin Geçerliliği VSA'da	
Düzenlenmez	257
bb. Belirli bir Tarih Seçimi	257
aaa. Uygulama Şartları.....	257
bbb.Sonuçlar.....	258
cc. Belirli Bir Dönemin Saptanması.....	258
aaa. Uygulama Şartları.....	259
bbb.Sonuçlar.....	262
c. Tarafların Seçiminin Yokluğunda	263
aa. Kural.....	263
bb. Geciktirici Şarta Bağlı Sözleşme	266
d. Teslim Zamanına İlişkin Yorum Kuralları	266
C. MÜLKİYETİ GEÇİRME BORCU	267
D. MALA İLİŞKİN BELGELERİ VERME BORCU	268
1. Genel Olarak	268
2. Belgelerin Niteliği.....	269
3. İfa Zamanı ve İfa Yeri	273
4. Belgelerin Erken Teslimi	277
a. Genel olarak.....	277
b. Kuralın İçeriği.....	277
E. AYIBA KARŞI TEKEFFÜL BORCU	279
1. Maddi Uygunluk.....	279
2. Hukuki Uygunluk.....	280
a. Zapta Karşı Tekeffül.....	281
b. Fikri Haklara Karşı Tekeffül	281
3. Malların Uygun Olması Gereken Zaman	281
4. Uygunluğun Saptanması.....	282
5. Ayıp İddialarına Karşı Def'iler	283
II. SATICININ SÖZLEŞMEYE AYKIRILIĞI HALİNDE	
ALICININ HAKLARI.....	284
A. GENEL OLARAK	285
B. AYNEN İFA	289

1. Şartları	289
2. Hükümleri	290
C. AYIPLI MALLAR YERİNE YENİLERİNİ İSTEMEK.....	292
D. AYIBIN GİDERİLMESİNİ İSTEMEK.....	292
E. SEMENİN İNDİRİLMESİNİ İSTEMEK.....	293
F. SÖZLEŞMEDEN DÖNME	294
1. Genel Olarak	294
a. Dönme İhbarı.....	295
b. Malların İadesi.....	297
2. Sözleşmeye Esaslı Aykırılık	298
3. Hiç Teslim Olmaması	302
III. ALICININ BORÇLARI.....	303
A. GENEL OLARAK	303
B. SEMENİN ÖDENMESİ	303
1. Semen Saptanması	303
a. Genel Olarak	303
b. Tarafların Öngörmemesi	304
c. Malın Ağırlığına Göre Saptanması.....	306
2. Ödemeye İlişkin Düzenlemeler.....	306
a. Genel Olarak	306
b. Ödeme Yeri	307
c. Ödeme Zamanı.....	309
C. MALLARIN TESLİM ALINMASI	312
D. DİĞER BORÇLAR.....	313
IV. ALICININ SÖZLEŞMEYE AYKIRILIĞI HALİNDE SATICININ HAKLARI	313
V. ALICI VE SATICIYA İLİŞKİN ORTAK HÜKÜMLER	315
A. VADEDEN ÖNCE SÖZLEŞMEYE AYKIRILIK.....	315
1. Genel Olarak	315
2. İfanın Askıya Alınması.....	316
a. Şartları	316

b. Hükümleri	317
3. Sözleşmeden Dönme.....	317
a. Şartları	318
aa. Sözleşmeye Muhtemel Bir Esaslı Aykırılık	318
bb. İhbar.....	319
b. Hükümleri	320
4. Tazminat	320
a. Genel Olarak	320
b. Şartları	321
c. Hükümleri	323
d. Sözleşmeden Dönme Halindeki Özel Uygulamalar... 324	
aa. Somut Yöntem	324
bb. Soyut Yöntem.....	326
B. SORUMLULUKTAN KURTULMA	327
1. Genel Olarak	327
2. İfa Engeli	328
a. Genel Olarak	328
b. Uygulanma Şartları	328
c. Hükümleri	330
3. Üçüncü Kişinin Adem-î İfası.....	331
4. Karşı Tarafın Eylem veya İhmâli.....	332
C. SÖZLEŞMEDEN DÖNMENİN SONUÇLARI	333
1. Tarafların Borçtan Kurtulmaları	334
2. İade Yükümü.....	335
a. İadede Ana Kural	336
b. İade Zamanı.....	336
c. Masraflar.....	337
d. İade Yeri.....	337
e. Diğer Özellikler.....	337

İkinci Bölüm

ACENTELİK SÖZLEŞMESİ

I.	KAVRAM	339
A.	TANIM.....	339
B.	ORTAYA ÇIKIŞI	340
C.	ÖNEMİ.....	341
D.	BENZER SÖZLEŞMELERDEN AYIRT EDİLMESİ.....	341
1.	Genel Olarak	341
2.	Simsarlık ve Komisyon Sözleşmelerinden Farkları	342
3.	Tek Satıcı, Franchise ve Bayilik Sözleşmelerinden Farkları	343
4.	Hizmet Sözleşmesinden Farkları	344
5.	Pazarlamacılık Sözleşmesinden Farkları.....	344
6.	Sonuç.....	344
II.	ACENTELİK SÖZLEŞMESİ	345
A.	SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	345
B.	SÖZLEŞMENİN UNSURLARI	346
1.	Bir Ticari İşletmeyi İlgilendiren Sözleşmelerde Aracılık Etme veya Bunları O İşletme Adına ve Hesabına Yapma Yetkisi	346
2.	Belirli Bir Yer veya Bölgede Faaliyet Göstermek İçin Tekel Hakkı	346
3.	Süreklilik Taşıyan Bir Çerçeve Sözleşme Olması	347
4.	Bağımsızlık Unsuru	348
C.	SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ	349
D.	MİLLETLERARASI NİTELİKTE ACENTELİK SÖZLEŞMELERİ.....	349
III.	ÖZEL ACENTE TİPLERİ	350
A.	KOMİSYONCU ACENTE (COMMISSIONNAIRE)	350
B.	DÜKRÜVAR ACENTE (DEL CREDERE ACENTE)	351

C. CONFIRMING HOUSE	352
D. ALT ACENTE (<i>SUB – AGENT</i>)	352
IV. TARAFLARIN BORÇLARI.....	353
A. ACENTENİN BORÇLARI.....	353
1. Özen Yükümlülüğü	353
2. Sadakat Yükümlülüğü.....	354
3. Sır Saklama Yükümlülüğü	355
4. Bilgi Verme Yükümlülüğü	355
5. Hesap Verme Yükümlülüğü	355
6. Müvekkilin Menfaatlerini Koruma Yükümlülüğü	356
7. Müvekkilin Talimatlarına Uyma Yükümlülüğü	356
8. Rekabet Etmeme Yükümlülüğü	357
B. MÜVEKKİLİN BORÇLARI.....	358
1. Sadakat Yükümlülüğü.....	358
2. Komisyon Ödeme Yükümlülüğü	359
a. Genel Olarak	359
b. Acentenin Bölgesinden Ancak Acente Tarafından Tedarik Edilmemiş Siparişlerden Doğan Komisyon Ödeme Borcu.....	360
c. Tekrarlanan Siparişlerden Doğan Komisyon Borcu...	361
d. Dükrüvar Komisyonu	362
3. Acentenin Münhasır Faaliyet Yetkisini İhlal Etmeme Yükümlülüğü	362
4. Acentenin Masraflarını ve Zararlarını Karşılama Yükümlülüğü	362
5. Bilgi Verme Yükümlülüğü	363
V. ACENTE İLE MÜVEKKİL ARASINDAKİ İLİŞKİ	363
A. ACENTENİN TEMSİL YETKİSİ.....	363
1. Genel Olarak	363
a. Sözleşme Akdetme Yetkisi.....	363
b. Diğer Yetkileri.....	364

2. Gerçek Yetki ve Görünüşteki Yetki.....	365
3. Zorunluluktan Doğan Yetki.....	365
B. MÜVEKKİLİN İFŞASI.....	366
VI. ACENTELİK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	367
A. SÖZLEŞMENİN SONA ERME NEDENLERİ.....	367
1. Sürenin Sona Ermesi.....	367
2. Taraflardan Birinin Yapacağı Fesih Bildirimi (Olağan Fesih)	368
3. Taraflardan Birinin Sözleşmeyi Haklı Nedenle Feshetmesi (Olağanüstü Fesih)	368
4. Taraflardan Birinin Ölümü, İflâsı, Kısıtlanması veya Ehliyetini Kaybetmesi	369
B. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI	369
1. Tazminat Talepleri.....	370
a. Haklı Nedenle Fesheden Tarafın Tazminat Talebi.....	370
b. Başlanmış İşlerin Tamamlanmaması Yüzünden Uğranılan Zararın Tazmini	370
c. Acentenin Denkleştirme İstemi	371
2. Diğer Talepler	371
3. Devam Eden Borçlar	372
a. Sır Saklama Yükümlülüğü	372
b. Rekabet Yasağı.....	372
c. Acentenin Müvekkilin Menfaatlerini Koruma Yükümlülüğü	372
VII. ACENTELİK HUKUKUNUN BİRLEŞTİRİLMESİNE YÖNELİK MİLLETLERARASI ÇALIŞMALAR.....	373
A. SERBEST ÇALIŞAN TİCARET ACENTELERİ HAKKINDA AT YÖNERGESİ (COUNCIL DIRECTIVE 86/653/EEC OF 18 DECEMBER 1986 ON THE COORDINATION OF THE LAWS OF THE	

<i>MEMBER STATES RELATING TO SELF-EMPLOYED</i>	
<i>COMMERCIAL AGENTS)</i> 374	
1. Yönerge'ye Duyulan Gereksinim.....	374
2. Yönerge'nin Kabulü.....	374
3. Yönerge'nin Amacı.....	375
4. Yönerge'nin Uygulama Alanı.....	375
5. Yönerge'nin Önemli Düzenlemeleri.....	375
a. Yönerge m. 3-4: Tarafların Hak ve Borçları.....	375
b. Yönerge m. 7: Acentenin Komisyona Hak Kazanması.....	376
c. Yönerge m. 8: Acentenin Acentelik Sözleşmesi Sona Erdikten Sonra Tamamlanan İşlemlerden Komisyona Hak Kazanması.....	376
d. Yönerge m. 10: Komisyona Hak Kazanma ve Komisyonun Ödenme Zamanı.....	377
e. Yönerge m. 14: Belirli Süreli Acentelik Sözleşmesinin Belirsiz Süreli Hale Gelmesi.....	377
f. Yönerge m. 17: Sona Erme Tazminatı.....	377
g. Yönerge m. 20: Rekabet Yasağı Anlaşması.....	378
B. MİLLETLERARASI MAL SATIMINDA	
ACENTELİK HAKKINDA ANTLAŞMA	
(CONVENTION ON AGENCY IN THE	
INTERNATIONAL SALE OF GOODS) 378	
1. Antlaşma'ya Duyulan Gereksinim.....	378
2. Antlaşma'nın Kabulü.....	379
3. Antlaşma'nın Amacı.....	379
4. Antlaşma'nın Uygulama Alanı.....	379
5. Antlaşma'nın Önemli Düzenlemeleri.....	380
a. Antlaşma m. 9-10: Acenteye Yetki Verilmesi ve Yetkinin Kapsamı.....	380
b. Antlaşma m. 13: Müdahale ve Seçim Hakları.....	380
c. Antlaşma m. 14: Görünüşte Yetki.....	380

d. Antlaşma m. 17-20: Acentenin Yetkisinin Sona Ermesi	381

Üçüncü Bölüm

TEK SATICILIK SÖZLEŞMESİ

I. KAVRAM	383
A. TANIM	383
B. ORTAYA ÇIKIŞI	384
C. ÖNEMİ	385
D. BENZER SÖZLEŞMELERDEN AYIRT EDİLMESİ	385
1. Satış Sözleşmesinden Farkları	386
2. Satış için Bırakma Sözleşmesinden Farkları	386
3. Acentelik Sözleşmesinden Farkları	387
4. Franchise Sözleşmesinden Farkları	388
5. Komisyon Sözleşmesinden Farkları	389
6. Hizmet Sözleşmesinden Farkları	389
II. TEK SATICILIK SÖZLEŞMESİ	389
A. SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ	389
B. SÖZLEŞMENİN UNSURLARI	392
1. Tekel Hakkı	392
a. Genel Olarak	392
b. Tekel Hakkının Dereceleri	392
c. Tekel Hakkının Sınırları	393
aa. Süre Bakımından	393
bb. Tekel Bölgesi veya Müşteri Çevresi Bakımından	394
cc. Malların Çeşidi Bakımından	394
d. Tekel Hakkı ile Rekabet Hukukunun İlişkisi	395
aa. Haksız Rekabet Açısından	395
bb. Rekabetin Korunması Açısından	397
2. Süreklilik Taşıyan Bir Çerçeve Sözleşme Bulunması	398
3. Kendi Adına ve Hesabına Davranma	398

4.	Pazarlama, Satış ve Sürümü Artırma Faaliyetinde Bulunma.....	398
5.	Diğer Unsurlar	399
a.	Satış Sonrası Servis ve Garanti Vermek.....	399
b.	Sağlayıcıya Bilgi Vermek	399
c.	Rekabet ve Doğrudan Satış Yasağı.....	399
d.	Reklam ve Tanıtım Malzemesi Vermek.....	400
C.	SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ.....	400
D.	MİLLETLERARASI NİTELİKTE TEK SATICILIK SÖZLEŞMELERİ.....	400
III.	TARAFLARIN BORÇLARI.....	401
A.	TEK SATICININ BORÇLARI.....	401
1.	Asgari Alım Yükümlülüğü.....	401
2.	Sürümü Arttırma Yükümlülüğü	403
3.	Sadakat Yükümlülüğü.....	404
4.	Sır Saklama Yükümlülüğü	404
5.	Sağlayıcıya Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	404
6.	Sağlayıcının Talimatlarına Uyma Yükümlülüğü	405
7.	Satış Sonrası Hizmet Verme Yükümlülüğü	406
8.	Sağlayıcı ile Rekabet Etmeme Yükümlülüğü	406
B.	SAĞLAYICININ BORÇLARI.....	407
1.	Mal Teslim Yükümlülüğü	407
2.	Tek Satıcıyı Destekleme Yükümlülüğü.....	407
3.	Bilgi Verme Yükümlülüğü	408
4.	Tekel Hakkını İhlal Etmeme Yükümlülüğü	408
IV.	TEK SATICILIK SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ.....	409
A.	SÖZLEŞMENİN SONA ERME NEDENLERİ.....	409
1.	Sürenin Sona Ermesi.....	409
2.	Taraflardan Birinin Yapacağı Fesih Bildirimi (Olağan Fesih)	410

3. Taraflardan Birinin Sözleşmeyi Haklı Nedenle Feshetmesi (Olağanüstü Fesih)	411
4. Taraflardan Birinin Ölümü, İflası veya Ehliyetini Kaybetmesi	413
B. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI	413
1. Genel Olarak	413
a. Tekil Satış Sözleşmelerine (Mevcut Siparişlere) Etkisi	413
b. Geri Verme Borçları.....	414
2. Tazminat Talepleri.....	414
a. Haklı Nedenle Fesih Halinde Tazminat Talebi.....	414
b. Tek Satıcının Denkleştirme İstemi.....	415
3. Devam Eden Borçlar	418
a. Sır Saklama Yükümlülüğü	418
b. Rekabet Yasağı.....	418

Dördüncü Bölüm

FRANCHİSE SÖZLEŞMESİ

I. KAVRAM	419
A. TANIM.....	419
B. ORTAYA ÇIKIŞ.....	420
C. ÖNEMİ.....	421
D. BENZER SÖZLEŞMELERDEN AYIRT EDİLMESİ.....	422
1. Tek Satıcılık Sözleşmesinden Farkları	422
2. Lisans Sözleşmesinden Farkları	423
3. Acentelik Sözleşmesinden Farkları.....	424
4. Satış Sözleşmesinden Farkları.....	425
II. FRANCHİSE SÖZLEŞMESİ.....	425
A. SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	425
B. SÖZLEŞMENİN UNSURLARI	426

1. Süreklilik Taşıyan Bir Çerçeve Sözleşme Bulunması.....	426
2. Kendi Adına ve Hesabına Davranma	427
3. Franchise Sistemi	428
a. Üretim, İşletme ve Pazarlama Sistemi.....	428
b. Franchise Organizasyonu	428
4. Dikey İşbirliği	429
5. Ücret.....	430
6. Tekel Hakkı	430
C. SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ	431
D. MİLLETLERARASI NİTELİKTE FRANCHİSE SÖZLEŞMELERİ.....	432
E. MASTER FRANCHİSE – ALT FRANCHİSE.....	432
III. TARAFLARIN BORÇLARI.....	434
A. FRANCHİSE ALANIN BORÇLARI.....	434
1. Ücret Ödeme Yükümlülüğü	434
2. Sürümü Arttırma Yükümlülüğü	435
3. Franchise Sistemindeki Fikri ve Sınai Unsurları Kullanma Yükümlülüğü.....	436
4. Franchise Veren Talimatlarına Uyma Yükümlülüğü	436
5. Sadakat ve Özen Yükümlülüğü	437
a. Franchise Veren ile Rekabet Etmeme Yükümlülüğü..	437
b. Sır Saklama Yükümlülüğü	438
c. Franchise Verene Bilgi Verme Yükümlülüğü	438
d. Bizzat İfa Yükümlülüğü	439
B. FRANCHİSE VERENİN BORÇLARI.....	440
1. Sözleşme Öncesi Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	440
2. Gayri Maddi Malları Franchise Alanın Kullanımına Sunma ve Bunlardan Yararlanılmasını Sağlama Yükümlülüğü	441
a. Patent	442
b. Marka.....	443

c. Ticaret Unvanı ve İşletme Adı	444
d. Teknik Bilgi	445
3. Franchise Alanı Koruma ve Destekleme Yükümlülüğü ...	445
a. Franchise Alanın İşletmesinin Kurulmasında ve Donanımında Yardımcı Olmak	446
b. Franchise Alanı Eğitmek ve Bilgi Vermek.....	446
c. Reklam Yapmak.....	447
4. Mal Teslim Yükümlülüğü	448
IV. FRANCHİSE SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ	448
A. SÖZLEŞMENİN SONA ERME NEDENLERİ.....	448
1. Sürenin Sona Ermesi	448
2. Taraflardan Birinin Yapacağı Fesih Bildirimi (Olağan Fesih)	449
3. Taraflardan Birinin Sözleşmeyi Haklı Nedenle Feshetmesi (Olağanüstü Fesih)	450
4. Taraflardan Birinin Ölümü, İflası veya Ehliyetsizliğini Kaybetmesi	451
B. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI	452
1. Franchise Alanının Sözleşme Sonrası Gayri Maddi Malları Kullanmama ve Verilenleri İade Borcu.....	452
2. Franchise Verenin Sözleşme Sonrası Geri Alım Borcu....	453
3. Tazminat Talepleri.....	454
a. Haklı Nedenle Fesih Halinde Tazminat Talebi.....	454
b. Franchise Alanın Denkleştirme İstemi	454
4. Devam Eden Borçlar	456
a. Sır Saklama Yükümlülüğü	456
b. Rekabet Yasağı.....	457

Beşinci Bölüm
LİSANS SÖZLEŞMESİ

I.	KAVRAM	459
A.	TANIM.....	459
B.	ORTAYA ÇIKIŞI.....	460
C.	ÖNEMİ.....	460
1.	Mevcut Rekabet Ortamı.....	460
2.	Stratejik Nedenler	461
D.	BENZER SÖZLEŞMELERDEN AYIRT EDİLMESİ.....	462
1.	Franchise Sözleşmesinden Farkları	462
a.	Konu Bakımından.....	462
b.	Tarafların Edimleri Bakımından	463
c.	Şekil Bakımından	463
2.	Eser Sözleşmesinden Farkları	464
3.	Satış Sözleşmesinden Farkları.....	464
4.	Ürün Kirasından Farkları	464
5.	Vekalet Sözleşmesinden Farkları.....	465
II.	LİSANS SÖZLEŞMESİ.....	465
A.	SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	465
1.	Atipik (İsimsiz) Sözleşme	466
a.	Kendine Özgü (<i>Sui Generis</i>) Sözleşme Görüşü.....	466
b.	Karma Sözleşme Görüşü.....	467
2.	Tipik Sözleşme	467
B.	SÖZLEŞMENİN UNSURLARI	467
1.	Tekel Bir Hakkın, Belirli Bir Süre İçin Kullanımının ve Tasarrufunun Devri	467
2.	Ücret.....	468
C.	SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ.....	469
D.	MİLLETLERARASI NİTELİKTE LİSANS SÖZLEŞMELERİ.....	470

III. LİSANS SÖZLEŞMESİNİN TÜRLERİ.....	471
A. KULLANMA HAKKINA İLİŞKİN SINIRA GÖRE.....	471
1. İnhisari Lisans Sözleşmesi.....	471
2. İnhisari Olmayan (Basit) Lisans Sözleşmesi.....	472
B. LİSANS KONUSUNUN KULLANIM ŞEKLİNE GÖRE	472
1. Üretim Lisansı	472
2. Satış Lisansı	473
3. Kullanma Lisansı	473
C. SÖZLEŞMEYE KONU HAKKA GÖRE.....	473
1. Patent Lisansı Sözleşmesi.....	474
2. Tasarım Lisansı Sözleşmesi	475
3. Teknik Bilgi Lisansı Sözleşmesi	475
4. Marka Lisansı Sözleşmesi	476
D. ALT LİSANS.....	477
IV. TARAFLARIN BORÇLARI	478
A. LİSANS VERENİN BORÇLARI	478
1. Hakkın Kullanımını Devretme Borcu.....	478
2. Hakkın Varlığını ve Değerini Koruma Borcu.....	478
3. Sadakat Borcu	479
B. LİSANS ALANIN BORÇLARI.....	479
1. Ücret Ödeme Borcu.....	479
2. Hakkı Koruma Borcu.....	480
3. Sadakat Borcu	480
4. Sır Saklama Borcu.....	480
V. LİSANS SÖZLEŞMESİNİN SONA ERMESİ	481
A. SÖZLEŞMENİN SONA ERME NEDENLERİ.....	481
1. Sürenin Sona Ermesi	481
2. Sözleşmenin Sona Erme Nedeninin Gerçekleşmesi.....	481
3. Taraflardan Birinin Yapacağı Fesih Bildirimi (Olağan Fesih)	482

4. Taraflardan Birinin Sözleşmeyi Haklı Nedenle Feshetmesi (Olağanüstü Fesih)	482
5. Taraflardan Birinin Ölümü, İflası veya Ehliyetini Kaybetmesi	483
B. SÖZLEŞMENİN SONA ERMESİNİN HÜKÜM VE SONUÇLARI	484
1. Tazminat Talepleri.....	484
a. Haklı Nedenle Fesih Halinde Tazminat Talebi.....	484
b. Diğer Tazminat Talepleri	484
2. Sözleşmenin Sona Ermesinden Sonra Ortaya Çıkan/ Devam Eden Borçlar	485
a. Lisans Alanın Sözleşme Konusu Hakları Kullanmama Borçları.....	485
b. Lisans Alanın Sır Saklama Yükümlülüğü	485
VI. LİSANS SÖZLEŞMESİNE İLİŞKİN MİLLETLERARASI HUKUKTAKİ DÜZENLEMELER.....	486
A. ABİHA M. 101/1	486
B. ABİHA M. 101/3.....	487
C. AVRUPA KOMİSYONU GRUP MUAFİYETLERİ	488

Üçüncü Kitap

ÖDEME ŞEKİLLERİ

I. AKREDİTİF	491
A. TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	492
B. TARAFLARI VE İŞLEYİŞİ	494
C. AKREDİTİFTE BELGELER	497
D. AKREDİTİF TÜRLERİ.....	499
1. Dönülebilir Akreditif (<i>Revocable Letter of Credit</i>)	499
2. Dönülemez Akreditif (<i>Irrevocable Letter of Credit</i>)	500

3. Görüldüğünde Ödenen Akreditif (<i>At Sight Letter of Credit</i>)	502
4. Poliçeli Akreditif.....	502
5. Ödenmesi Ertelenmiş Akreditif (<i>Vadeli Akreditif - Deferred Payment Letter of Credit</i>)	503
6. Kırmızı Kayıtlı (<i>Red Clause</i>) Akreditif.....	503
7. Yeşil Kayıtlı (<i>Green Clause</i>) Akreditif	504
8. Garanti Akreditifi (<i>Standby Letter of Credit</i>).....	504
9. Karşılıklı (<i>Back-to-Back</i>) Akreditif.....	504
II. VESAİK MUKABİLİ ÖDEME.....	505
A. TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	506
B. TARAFLARI VE İŞLEYİŞİ	506
C. VESAİK MUKABİLİ ÖDEME TÜRLERİ.....	509
1. Vesaik Mukabili Ödeme (<i>Documents against Payment</i>)	509
2. Poliçe Kabulü Karşılığında Vesaikin Teslimi (<i>Documents against Acceptance</i>)	509
3. Vesaikin Taahhütname Karşılığında Teslimi (<i>Documents against Letter of Undertaking</i>)	510
4. Vesaikin Banka Garantisi Karşılığında Teslimi (<i>Document against Payment Guarantee</i>).....	510
III. MAL MUKABİLİ ÖDEME	511
A. TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	511
B. TARAFLARI VE İŞLEYİŞİ	511
IV. PEŞİN ÖDEME	512
A. TANIMI VE HUKUKİ NİTELİĞİ	512
B. TARAFLARI VE İŞLEYİŞİ	512

Dördüncü Kitap
MİLLETLERARASI UYUŞMAZLIKLARIN
ÇÖZÜM YOLLARI

Birinci Bölüm

GİRİŞ

I.	GENEL OLARAK	514
II.	HAKLARIN MAHKEME ÖNÜNDE İLERİ SÜRÜLMESİ ...	516
	A. TÜRK MAHKEMESİNİN YETKİLİ KILINMASI	517
	B. YABANCI MAHKEMENİN YETKİLİ KILINMASI	519
	C. UYGULANACAK HUKUK.....	520
III.	UYUŞMAZLIKLARIN TAHKİM YOLUYLA ÇÖZÜMÜ	521
	A. TAHKİM YOLUNUN SEÇİLMESİNİN NEDENLERİ ..	522
	B. TAHKİME İLİŞKİN YAPILAN ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR	523
	C. TAHKİM TÜRLERİ	524
	1. Ad Hoc Tahkim.....	524
	2. Kurumsal Tahkim.....	525

İkinci Bölüm

MİLLETLERARASI TAHKİM

I.	TAHKİME İLİŞKİN BAZI ORTAK KONULAR	529
	A. TAHKİM ANLAŞMASI	529
	1. Ehliyet.....	530
	2. Belirli Bir Hukuki İlişki	531
	3. Yazılılık Koşulu	531
	a. İmza.....	533
	b. Atıf (<i>incorporation</i>).....	535
	4. Temsil Yetkisi.....	538

a. Şirket Organları Tarafından Tahkim Anlaşması Yapılması.....	540
b. Tacir Yardımcıları Tarafından Tahkim Anlaşması Yapılması.....	540
5. Tahkime Elverişlilik.....	541
6. Tahkim Anlaşmasının Bağımsızlığı.....	543
7. Tahkim Anlaşmasına Uygulanacak Hukuk	545
8. Tahkim Anlaşmasının Üçüncü Kişilere Etkisi.....	546
a. Grup Şirketler Doktrini.....	547
b. Konişmento Hükümleri	551
c. Sigorta	554
d. Alacağın Temliki.....	555
B. HAKEMLERİN ATANMASI.....	556
C. TAHKİMDE YARGILAMA USULÜ.....	556
D. TAHKİME UYGULANACAK HUKUK	557
E. TAHKİM YERİ.....	557
F. TAHKİM DİLİ	558

Üçüncü Bölüm

ICC TAHKİM KURALLARI

I. GENEL OLARAK	561
II. TAHKİM TALEBİ VE TAHKİM TALEBİNE CEVAP.....	562
III. HAKEMLER VE HAKEMLERİN SEÇİMİ.....	563
A. TEK HAKEMİN KARARLAŞTIRILMIŞ OLMASI	564
B. ÜÇ HAKEMİN KARARLAŞTIRILMIŞ OLMASI.....	564
C. HAKEMLERİN NİTELİKLERİ.....	564
IV. DOSYANIN HAKEME TEVDİİ VE GÖREV BELGESİ	568
A. GENEL OLARAK	568
B. GÖREV BELGESİ'NİN HAZIRLANMASI.....	574
C. GÖREV BELGESİ'NİN İMZALANMASI VE HAKEM MAHKEMESİNİN ROLÜ	576

V. USULE İLİŞKİN PROGRAM	577
VI. YENİ TALEPLER.....	578
VII. HAKEM VEYA HAKEMLERCE YARGILAMANIN YAPILMASI.....	580
A. DURUŞMALAR.....	581
1. Genel Olarak	581
2. ICC Kuralları Uyarınca	585
B. TANIK İFADESİ.....	588
C. DURUŞMA TUTANAĞI	592
VIII. YARGILAMANIN SONA ERMESİ.....	593
IX. KARARIN VERİLMESİ, KARARIN DÜZELTİLMESİ VE TAVZİH	593
A. KARARIN VERİLMESİ.....	593
B. KARARIN DÜZELTİLMESİ VE TAVZİH	596
1. Genel Olarak	596
2. ICC Kuralları Uyarınca	597
X. HAKEM KARARININ BAĞLAYICILIĞI	599
XI. SÜRE VE ÜCRET.....	600
XII. ICC SERİ TAHKİM KURALLARI	602

Dördüncü Bölüm

4686 SAYILI MİLLETLERARASI TAHKİM KANUNU

I. GENEL OLARAK	603
II. TAHKİM USULÜ.....	604
A. TAHKİM TALEBİ VE TAHKİM TALEBİNE CEVAP.....	604
B. HAKEMLER VE HAKEMLERİN SEÇİMİ.....	605
1. Tek Hakemin Kararlaştırılmış Olması	605
2. Birden Çok Hakemin Kararlaştırılmış Olması	606
C. DOSYANIN HAKEME TEVDİİ VE GÖREV BELGESİ..	607
D. HAKEM VEYA HAKEMLERCE YARGILAMANIN YAPILMASI	608

E. YARGILAMANIN SONA ERMESİ	609
F. KARARIN VERİLMESİ, DÜZELTİLMESİ, TAVZİH VE KARARIN İPTALİ	610
1. Kararın Verilmesi.....	610
2. Kararın Düzeltilmesi ve Tavzih.....	611
3. Kararın İptali.....	611
G. SÜRE VE ÜCRET.....	614

Beşinci Bölüm

İSTANBUL TAHKİM MERKEZİ TAHKİM KURALLARI

I. GENEL OLARAK	617
II. TAHKİM TALEBİ VE TAHKİM TALEBİNE CEVAP	618
III. HAKEMLER VE HAKEMLERİN SEÇİMİ	618
IV. DOSYANIN HAKEME TEVDİİ VE GÖREV BELGESİ	619
V. HAKEMLER TARAFINDAN YARGILAMANIN YAPILMASI	619
VI. YARGILAMANIN SONA ERMESİ	620
VII. KARARIN VERİLMESİ DÜZELTİLMESİ YORUMLANMASI VE TAMAMLANMASI	620
VIII. SÜRE VE ÜCRET	621
IX. SERİ TAHKİM KURALLARI	621

Altıncı Bölüm

UNCITRAL TAHKİM KURALLARI

I. GENEL OLARAK	623
II. TAHKİM TALEBİ VE HAKEM HEYETİNİN OLUŞUMU ..	623
A. TEK HAKEM ATANMASI.....	624
B. ÜÇ HAKEM ATANMASI.....	625
C. HAKEMLERİN REDDİ.....	625

III. TAHKİM YARGILAMASI.....	626
A. DAVA DİLEKÇESİ.....	626
B. CEVAP DİLEKÇESİ.....	627
C. İDDİA VE SAVUNMANIN DEĞİŞTİRİLMESİ VE GENİŞLETİLMESİ.....	627
D. DELİLLER.....	628
1. Tanık.....	628
2. Bilirkişi.....	628
E. DURUŞMALAR.....	629
IV. TAHKİM YERİ.....	630
V. HAKEM HEYETİNİN YETKİSİ.....	630
A. ESASA UYGULANACAK HUKUK.....	630
B. GEÇİCİ KORUMA ÖNLEMLERİ.....	631
C. HAKEM KARARI.....	631
1. Hakem Kararının Yorumu.....	631
2. Hakem Kararının Düzeltilmesi.....	632
3. Ek Karar.....	632
D. SULH	632
E. TAHKİM MASRAFLARI	633

Yedinci Bölüm

YABANCI HAKEM KARARLARININ TANINMASI VE TENFİZİ

I. GENEL OLARAK	636
II. NEW YORK SÖZLEŞMESİ UYARINCA	639
A. UYGULAMA KOŞULLARI.....	639
1. Genel Olarak.....	639
2. Yabancı Bir Hakem Kararı.....	640
3. Tahkim Sözleşmesi/Şartının Yazılı Olması	641
B. TENFİZ ENGELLERİ	645

1. Genel Olarak	645
2. Aleyhine Tenfiz İstenen Tarafça ileri Sürülen Tenfiz Engelleri	647
a. Tahkim Anlaşması Taraflarının Ehliyetsizliği veya Tahkim Anlaşmasının Hükümsüzlüğü	648
b. Davalıya Savunma Hakkı Tanınmaması	652
c. Kararın Hakemlerin Yetkisi Çerçevesinde Verilmemesi	655
d. Hakem Mahkemesinin Kuruluşu veya Tahkim Usulünün Hukuka Uygun Olmaması	660
aa. Hakem Mahkemesinin Kuruluşunun Hukuka Uygun Olmaması	660
bb. Tahkime Uygulanacak Usul Kurallarına Aykırılık	662
e. Tahkim Kararının Bağlayıcı Olmaması veya İptal Edilmiş yahut İcrasının Geri Bırakılmış Olması	668
aa. Tahkim Kararının Bağlayıcı Olmaması	668
bb. Hakem Kararının İptal Edilmiş yahut İcrasının Geri Bırakılmış Olması	669
3. Mahkemenin Re'sen Dikkate Alacağı Tenfiz Engelleri ...	674
a. Kararın Tenfiz Edileceği Ülke Hukukuna Göre Tahkime Elverişli Olmaması	674
b. Kararın Tenfiz Devleti Hukukunun Kamu Düzenine Aykırı Olması	675
aa. Genel Olarak	675
bb. Hakem Kararlarının Tenfizini İçeren İçtihatlarda Kamu Düzeni	679

Sekinci Bölüm

UYUŞMAZLIKLARIN ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜM YOLLARI (ADR) İLE ÇÖZÜMÜ

I. GENEL OLARAK	681
II. UZLAŞTIRMA	681

A. ICC UZLAŖTIRMA KURALLARI.....	682
B. UNCITRAL UZLAŖTIRMA KURALLARI.....	684
1. UzlaŖtırma Talebi.....	684
2. UzlaŖtırıcı Atanması.....	685
3. UzlaŖtırma Prosedürü.....	685
4. UzlaŖma	687
5. UzlaŖtırma Masrafları.....	687
C. MİLLETLERARASI TİCARİ UZLAŖTIRMAYA İLİŖKİN UNCITRAL MODEL KANUNU.....	688
1. Uygulama Alanı	688
2. UzlaŖtırma Usulü	690
3. Delil Yasağı.....	692
4. Tahkim ya da Mahkemeye BaŖvuru.....	693
5. Sulh AnlaŖmasının İcrası	694
EKLER.....	697
GENEL KAYNAKÇA.....	869
KAVRAM DİZİNİ	875